

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА УСНОГО ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Освітня програма: **Журналістика**
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність: **061 Журналістика**

Галузь знань: **06 Журналістика**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “25” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Культура усного публічного мовлення
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	0978123234
E-mail викладача	ruslana-savchuk@ukr.net
Формат дисципліни	денна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення методологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Культура усного публічного мовлення» передбачає глибоке вивчення та осмислення процесу інтелектуальної та креативної діяльності журналіста та його вираження у високій культурі професійного мовлення. Методологічними засадами курсу є розгляд мовознавчих проблем у контексті сучасних гуманітарних знань, антропоцентричний підхід до мовних явищ. Основну увагу звернено на особливості культури мови, культури усного мовлення, культури професійного мовлення журналіста.</p> <p>«Культура усного публічного мовлення» тісно пов'язана з дисциплінами «Мова ЗМІ», «Журналістська майстерність», «Риторика», «Культура мови та типологія помилок у ЗМІ», «Редакторський практикум», «Практична стилістика», «Радіовиробництво», «Телевиробництво» тощо. Інтегративність курсу не тільки забезпечує ознайомлення студентів із теоретичними основами культури усного публічного мовлення, а й дає змогу закріпити професійні знання та вміння у журналістській діяльності.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни «Культура усного публічного мовлення» – ознайомити студентів із теоретичними засадами культури усного публічного мовлення, закріпивши професійні знання та вміння вербального й невербального спілкування у сфері журналістики.</p> <p>Завдання (цілі) курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оволодіння культурою усного публічного мовлення на основі теоретичних надбань лінгвістики та риторики, досвіду національного радіо та телебачення; – формування вмінь і навичок застосування вербальних і невербальних засобів комунікації, логічних, психологічних, етичних, літературних прийомів у мові та спілкуванні; – засвоєння основ техніки мовлення (вироблення нормативного, інтонаційно виразного, образного і логічного мовлення); – пізнання еталону сучасного радіо- та телемовлення, усвідомлення своєї причетності до його творення; – виховання почуття відповідальності за свої мовленнєві дії, мовленнєву культуру загалом; – вміння визначати особливості структури радіо- й телетекстів та їхню жанрову специфіку; – аналіз програм радіо й телебачення з погляду мовностилістичного, психолінгвістичного, соціолінгвістичного аспектів. 	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знання та розуміння предметної області й професійної діяльності журналіста; – здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності; – здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької 	

стратегії й реалізації її у професійній діяльності;

- здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях;
- здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України;
- здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно;
- здатність працювати в колективі, мотивувати на досягнення мети, приймати раціональні рішення, створювати психологічно позитивний клімат, діяти на базі етичних принципів, готовність брати ініціативу на себе;
- здатність до побудови та реалізації власної траєкторії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до журналіста;
- здатність виконувати власне дослідження на належному рівні;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови;
- здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультурність, враховувати гендерний фактор;
- здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань;
- володіння основними мовознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів (зокрема публіцистичного);
- здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання;
- здатність розвивати когнітивні, психомоторні, поведінкові механізми – пам'ять, увагу, критичне ставлення, почуття відповідальності та ін.;
- здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері;
- здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись принципів академічної доброчесності;
- вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання;
- знати і розуміти систему мови, загальні властивості мистецтва слова, історію української мови, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності;
- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність;
- володіти навичками пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- бути здатним визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах журналістики та мовознавства; оцінювати результати власних наукових досліджень із використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій;
- оцінювати розвиток мовознавчої, журналістської думки від давнини до сучасності, знати відомі праці українських і зарубіжних філософів, лінгвістів, культурологів, журналістів;
- дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- орієнтуватися в основних теоретичних питаннях курсу «Культура усного публічного мовлення»;
- виробляти звичку контролювати своє мовлення, вимову, дикцію, інтонацію, правильність слововживання, логічність;
- постійно працювати над збагаченням та вдосконаленням мовлення (вміти добирати фразеологізми, синоніми, антоніми, метафори, епітети, порівняння та інші образні засоби);
- аналізувати своє і чуже ефірне мовлення, виявляти аномативи, застосовувати різні засоби для їх подолання;
- навчитися «керувати» своїм голосом, вміти «чути» його;
- робити партитуру тексту;
- виступати з доповідями і повідомленнями перед аудиторією, дотримуючись норм сучасної української літературної мови;
- дискутувати, переконливо аргументуючи особисту життєву позицію, узгоджуючи її із загальнолюдськими моральними й етичними нормами;
- вільно, гнучко й ефективно використовувати мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і сферах спілкування для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
- кваліфіковано працювати зі значними обсягами інформації;
- характеризувати відповідні мовні засоби зі стилістичного погляду, доречно застосовувати невербальні чинники спілкування;
- писати публіцистичні тексти, добираючи відповідні мовні засоби, виражаючи своє ставлення, враховуючи ситуацію спілкування, зокрема адресата;
- редагувати неправильно побудовані речення, виправляти мовні помилки в ЗМІ.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	061 Журналістика	2	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Теоретичні засади культури усного публічного мовлення</p> <p>1. Зміст курсу «Культура усного публічного мовлення», його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.</p> <p>2. Культура мовлення. Чинники, що визначають рівень культури усного мовлення.</p> <p>3. Мовна освіта. Мовне виховання. Мовленнєва поведінка.</p>	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом

<p>Професійна мовнокомунікативна компетенція.</p> <p>4. Мовленнєве самовиховання і його роль у становленні особистості журналіста.</p> <p>5. Роль рідної мови у професійній діяльності теле- і радіожурналіста.</p>			2 год; 2 год; 8 год.		
<p>Тема 2. Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації</p> <p>1. Поняття літературної мови. Мовна норма. Критерії мовної норми.</p> <p>2. Усне мовлення: загальна характеристика. Основні норми усного професійного мовлення.</p> <p>3. Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет.</p> <p>4. Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки.</p> <p>5. Культура спілкування тележурналіста.</p>	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 8 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
<p>Тема 3. Невербальні засоби комунікації</p> <p>1. Поняття невербальної комунікації. Основні засоби невербальної комунікації.</p> <p>2. Універсальне й ідіоетнічне в невербальному спілкуванні.</p> <p>3. Невербальні засоби спілкування у професійній діяльності журналіста.</p> <p>4. Невербальна комунікація і телеекран.</p>	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 8 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
<p>Тема 4. Техніка усного мовлення. Дихання та голос</p> <p>1. Складники техніки усного мовлення: а) дихання; б) голос; в) дикція; г) орфоепія.</p> <p>2. Характеристика органів мовлення.</p> <p>3. Поняття дихання. Різновиди дихання. Фізіологічне та фонаційне дихання. Умови правильного дихання.</p> <p>4. Голос людини, його природа та різновиди. Чоловічі та жіночі голоси. Висотні</p>	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 8 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом

<p>характеристики голосів (сопрано, альт, тенор, баритон, бас).</p> <p>5. Інтонаційна виразність голосу в теле- та радіожурналістиці.</p>					
<p>Тема 5. Дикція як складник техніки усного мовлення. Артикуляція</p> <p>1. Дикція. Значення дикції у професійній підготовці журналіста.</p> <p>2. Сучасні вимоги до журналіста-ефірника.</p> <p>3. Поняття артикуляції. Артикуляція голосних звуків.</p> <p>4. Артикуляція приголосних звуків.</p> <p>5. Скоромовки як елемент вироблення орфоепічних норм. Естетична цінність та практична значущість скоромовок.</p>	<p>Практичне заняття. Самостійна робота</p>	<p>Відповідно до списку рекомендованих джерел</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять.</p> <p>2 год; 8 год.</p>	5 балів	<p>Протягом семестру згідно з розкладом</p>
<p>Тема 6. Орфоепія як наука про правильну літературну вимову</p> <p>1. Орфоепія. Норми орфоепії української літературної мови.</p> <p>2. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові.</p> <p>3. Типові відхилення від акцентуаційних норм у мовленні радіо- та телеведучих.</p> <p>4. Інтонація як важливий елемент культури мовлення. Розділові знаки та інтонація. Партитура тексту.</p> <p>5. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання.</p>	<p>Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота</p>	<p>Відповідно до списку рекомендованих джерел</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять.</p> <p>2 год; 2 год; 8 год.</p>	5 балів	<p>Протягом семестру згідно з розкладом</p>
<p>Тема 7–8. Формування ораторської майстерності журналіста</p> <p>1. Риторика як наука про успішну мовну комунікацію. Стили мовлення.</p> <p>2. Оратор і аудиторія: контакт, вплив, взаємодія.</p> <p>3. Значення риторики для працівників ЗМІ.</p> <p>4. Загальні правила публічного виступу. Композиційна побудова промови.</p>	<p>Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота</p>	<p>Відповідно до списку рекомендованих джерел</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять.</p> <p>2 год; 4 год; 12 год.</p>	5 балів	<p>Протягом семестру згідно з розкладом</p>

5. Підготовка журналіста до виступу. Техніка публічного виступу.					
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Режим доступу: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-DVNZ-«Prykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasylii-Stefanyka».pdf Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 10 балів за самостійну роботу; 10 балів за контрольну роботу; 50 балів за іспит.				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				
Практичні заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за п'ятибальною шкалою залежно від повноти відповіді студента.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
8. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8 і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeN GdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ					
9. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. 4-е вид., перер. і доп. К., 1997. 252 с. 2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 232 с. 3. Багмут А. Й., Бровченко Т. О. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. К. : Наукова думка, 1994. 190 с. 4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2006. 368 с. 5. Вихованець І. Р. «Розмовляймо українською»: мовознавчі етюди. К. : Унів. вид-во 					

«Пульсари», 2012. 160 с.

6. Волощак М. Неправильно-правильно : довідник з українського слововживання (за матеріалами засобів масової інформації). 2 вид., доп. К. : Просвіта, 2004. 159 с.

7. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 536 с.

8. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика : навч. посіб. Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. 208 с.

9. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Харків : «ОВС», 2002. 144 с.

10. Єлісовенко Ю. П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : навч. посіб. К. : Агіка, 2008. 204 с.

11. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Коць Т. А. Літературна норма і мовна практика : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 320 с.

12. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова : навч. посіб. К. : Літера ЛТД, 2011. 560 с.

13. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Ліра – К, 2006. 240 с.

14. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.

15. Миронченко В. Я. Основи інформаційного радіомовлення : підручник для студ. ун-тів спец. «Журналістика». К. : 1996. 438 с.

16. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2012. 184 с.

17. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради : навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. К. : Либідь, 2001. 240 с.

18. Радевич-Винницький Я. К. Етикет і культура спілкування : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2006. 291 с.

19. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

20. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наук. думка, 2019.

21. Яцимірська М. Культура фахової мови журналіста : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент **Савчук Руслана Любомирівна**